

Розділ 9

СПІЛЬНЕ ФІНАНСУВАННЯ : БЮДЖЕТИ НАТО ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Принципи спільного фінансування

Розподіл витрат

Цивільний бюджет

Військовий бюджет

Програма інвестицій у безпеку НАТО

Управління ресурсами

Управління фінансами

Фінансовий контроль

СПІЛЬНЕ ФІНАНСУВАННЯ : БЮДЖЕТИ НАТО ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

ПРИНЦИПИ СПІЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ

НАТО є міжурядовою організацією, держави-члени якої виділяють кошти, необхідні для забезпечення щоденної діяльності, і ресурси для проведення консультацій, процесу прийняття рішень і подальшого впровадження узгодженої політики та інших заходів. Ця організація служить політичному Альянсу з його вельми важливою військовою структурою, що забезпечує спільну оборону держав-членів, співпрацю між НАТО і країнами-партнерами та втілення різних аспектів політики Альянсу, зокрема в галузі підтримки миру та інших галузях.

Щодо військової потужності, то переважна більшість збройних сил і ресурсів держав НАТО, за винятком обмеженої кількості постійних штабів та невеликого контингенту постійних збройних сил, залишається під командуванням і контролем своїх держав до того часу, коли національні збройні сили, повністю або частково, можуть бути підпорядковані НАТО для виконання конкретних військових завдань. Таким чином, збройні сили держав НАТО, які входять до складу Сил стабілізації в Боснії і Герцеговині (СФОР), та сил у Косові (КФОР), були тимчасово передані в розпорядження НАТО для втілення мандата Альянсу, але їх підготовка, оснащення, постачання та фінансова підтримка забезпечується оборонними бюджетами самих країн НАТО.

З метою сприяння процесу консультацій та спільного прийняття рішень в Альянсі кожна держава НАТО утримує дипломатичне та військове представництва в штаб-квартирі НАТО, а також цивільні та/або військові представництва в різних комітетах та командних структурах НАТО. Покриття витрат на утримування та комплектування національних делегацій і військових місій знаходиться в межах відповідальності національних урядів і здійснюється згідно з різними фінансовими правилами і системами кожної окремої країни.

Витрати на утримування збройних сил та цивільних і військових представництв в Альянсі, про які йшлося вище, є прикладами тих видатків, які мають братися до уваги при аналізі загальних витрат держави, які передбачає членство в НАТО. Компенсація таких витрат враховується при аналізі економічних переваг, які кожна держава отримує в результаті свого членства в Альянсі.

Проте доцільність членства в НАТО не може бути розрахованою на основі суто фінансового балансу, оскільки участь в Альянсі охоплює політичні, економічні, наукові, технологічні, культурні та інші чинники, які неможливо перевести в систему фінансових обрахунків. Окрім цього, аби зробити обґрунтований висновок, кожна країна-член НАТО має розрахувати обсяг коштів, які вона мала б витратити з часом на створення незалежної системи захисту національної безпеки або забезпечення своєї оборони через альтернативні форми міжнародної співпраці.

У цьому розділі не йдеться про спроби представити такі теоретичні розрахунки, які кожна країна може зробити згідно зі своєю внутрішньою практикою та правилами. Мета цього розділу - пояснення принципів спільного фінансування та розподілу видатків, які застосовуються в Альянсі, і формування основних бюджетів для управління фінансовими ресурсами НАТО. Для кожної держави НАТО всі ці видатки загалом не перевищують 0,5% загальних витрат на оборону країни (див. таблицю 3).

Фонди НАТО призначені для покриття тих витрат, які вважаються доцільними всіма державами-членами. Структура спільного фінансування є децентралізованою і різноманітною. Не всі держави НАТО, а часом дуже обмежена кількість країн Альянсу, беруть участь в певних видах спільної багатонаціональної діяльності в галузях досліджень, розвитку, виробництва та матеріально-технічного забезпечення. Така діяльність у більшості випадків знаходиться в межах компетенції Організації виробництва і матеріально-технічного забезпечення НАТО і регулюється загальними правилами фінансування і аудиту НАТО, але в інших відношеннях є незалежною згідно з правами, які надає Північноатлантична рада. Посилання на них наведено нижче в цьому розділі (див.: Управління фінансами).

Таким чином, за небагатьма винятками, фонди НАТО не використовуються для забезпечення військових сил або закупівлі матеріальних ресурсів, таких як кораблі, підводні човни, літаки, танки, артилерія або системи озброєнь. Особовий склад військових формувань і матеріально-технічне забезпечення передаються в розпорядження Альянсу державами-членами, які несуть пов'язану з цим фінансову відповідальність. Важливим винятком є Сили раннього попередження і управління НАТО - літаки, оснащені радарними системами, що є спільною власністю держав НАТО, які разом відповідають за їх придбання, утримання та експлуатацію. Цей флот перебуває під оперативним командуванням Командувача сил НАТО, який підпорядкований Верховним головнокомандувачам НАТО. НАТО також робить інвестиції, що відповідають колективним вимогам, наприклад, у систему протиповітряної оборони, командно-контрольні структури, в загальну

систему зв'язку Альянсу, забезпечення яких не може бути в межах відповідальності тільки однієї країни. Ці інвестиції використовуються для утримання, поновлення і переоснащення вищезгаданих систем відповідно до нових вимог та з урахуванням технологічних досягнень і становлять суттєву частку фондів НАТО.

Початком процесу подання запиту та затвердження спільного фінансування певного проекту є визначення та визнання потреби в спільному фінансуванні в тих випадках, коли недоцільно покласти витрати на окрему країну і коли проект представляє спільний інтерес для всіх держав-учасниць. Запит необхідно обґрунтувати, завірити і представити згідно із затвердженою процедурою, що потребує складної взаємодії національних та міжнародних адміністративних установ. Після офіційного визнання потреби у спільному фінансуванні, держави-члени у визначений час мають розглянути подання. Рішення щодо затвердження спільного фінансування приймається на основі консенсусу державами НАТО, які зобов'язуються покрити схвалені витрати.

Застосування цих принципів впродовж усього періоду існування Альянсу викликало потребу в розробці складних правил, що передбачають різні рівні інтегрованої або часткової фінансової підтримки та вилучення певних складових витрат, наприклад, національних або місцевих податків. Ще один суттєвий і, мабуть, дещо несподіваний виняток із правил спільного фінансування, що існує від початку заснування Альянсу, стосується оплати праці військових, які служать у штабах НАТО або в будь-яких міжнародних штабах, що є складовими військової структури Альянсу. Ці видатки покриває країна, до збройних сил якої належить певна категорія військовослужбовців. Нині у міжнародних штабах працює близько 15 000 військових, і всі вони отримують заробітну плату від своїх держав. Оплата роботи міжнародного цивільного персоналу штаб-квартири НАТО в Брюсселі та військових штабів НАТО здійснюється за рахунок, відповідно, спільних Цивільного і Військового бюджетів НАТО. Значні аспекти фінансування, пов'язані з НАТО, регулюються такого роду традиційними домовленостями, яких дотримуються всі держави Альянсу.

Умови надання спільного фінансування постійно переглядаються і можуть змінюватись, якщо виникають непередбачені раніше обставини - наприклад, необхідність чітко визначити, які з витрат на утримання миротворчих сил мають забезпечуватись міжнародним бюджетом, а які - покриватись національними урядами. Інші зміни в існуючих традиціях спільного фінансування можуть робитися внаслідок виникнення нових технологій або організаційних змін, а також,

якщо виникає потреба в нагляді за використанням коштів з метою задоволення потреб в рамках певних фінансових обмежень. Незважаючи на такі ускладнення, затвердження спільного фінансування на основі консенсусу залишається основним принципом діяльності Альянсу в цій галузі. Всі держави Альянсу дотримуються цього принципу, який можна розглядати як прояв політичних зобов'язань та політичної солідарності, що є ознакою втілення узгодженої політики НАТО.

РОЗПОДІЛ ВИТРАТ

Витрати, до яких застосовується принцип спільного фінансування, покриваються державами-членами відповідно до їх заінтересованості у результатах діяльності, що потребує такого фінансування, і згідно з узгодженою системою розподілу витрат. Загальне правило передбачає спільне фінансування тих видатків, які мають покриватись колективно. Тобто всі держави Альянсу роблять внески у фінансування підрозділів Міжнародного секретаріату, Міжнародного військового штабу та Військового комітету, а також у спільно фінансовані заходи в межах операцій з підтримання миру та Партнерства заради миру. Витрати на Сили раннього повітряного попередження і управління НАТО покриваються 13 країнами, які беруть участь у цій структурі. Витрати на інші частини та складові міжнародної військової структури, а також витрати в межах Програми інвестицій в безпеку НАТО розподіляються між різними групами держав - членів Альянсу відповідно до характеру їхньої участі в інтегрованій командній структурі НАТО.

За традицією, узгоджена формула розподілу витрат, за якою визначається частка кожної держави, має віддзеркалювати "платоспроможність" кожної країни-члена Альянсу. Однак ця формула застосовується на основі не тільки економічних, а й політичних міркувань. Формули розподілу внесків у Цивільний та Військовий бюджети, а також у Програму інвестицій в безпеку НАТО були вперше затверджені на початку 50-х років. З часом вони зазнавали змін, які здебільшого стосувалися співвідношення внесків, внаслідок появи нових членів в Альянсі та різниці у ступені участі країн в інтегрованій командній системі. Отже, з точки зору сучасних показників відносної економічної потужності, таких як ВВП або купівельна спроможність, ці формули є неточними.

Поки що Цивільний бюджет формується на основі єдиної формули, що передбачає участь 19 країн. Значна частина Військового бюджету, з якого покриваються витрати на міжнародну військову структуру, формується на основі дещо відмінної формули участі 19 країн, а також двох формул участі 18 країн. Програма інвестицій в безпеку НАТО, в свою

чергу, має дві різні формули розподілу витрат, на основі участі 19 та 18 країн відповідно. Частина Військового бюджету, з якого покриваються витрати на утримання Сил раннього повітряного попередження і управління НАТО, регулюється двома формулами для 13 і 14 країн відповідно, які відображають промислову/комерційну орієнтацію угод щодо розподілу витрат для організації НАТО, що керує програмою розвитку системи раннього попередження і управління (NAPMO) (див. розділ 14).

В таблицях 1 і 2 викладено дані про участь держав-членів у формуванні цивільного і військового бюджетів і в Програмі інвестицій в безпеку НАТО.

ЦИВІЛЬНИЙ БЮДЖЕТ

Цивільний бюджет затверджується і виконується під наглядом Комітету цивільного бюджету і формується переважно з асигнувань, що виділяються міністерствами закордонних справ. Цей бюджет охоплює поточні витрати на утримання Міжнародного секретаріату штаб-квартири НАТО в Брюсселі; виконання затверджених цивільних програм і заходів; витрати на спорудження, утримання та ремонт споруд і заробітну плату персоналу, що використовуються для проведення засідань комітетів і робочих груп НАТО; витрати на службу безпеки і таке інше. Впродовж останніх років дедалі більша частка ресурсів Цивільного бюджету використовується для забезпечення програм співпраці з країнами-партнерами. Загальний обсяг бюджету, затверджений на 2000 рік, становить майже 133 мільйони доларів США¹. Витрати на персонал становлять приблизно 61% (80 мільйонів доларів США). Фонди спеціального призначення, наприклад, призначені для виконання Наукової програми НАТО або забезпечення інформаційної діяльності, становлять приблизно 26% (35 мільйонів доларів США). Сальдо (13% або приблизно 18 мільйонів доларів США) покриває різноманітні поточні та капітальні витрати.

ВІЙСЬКОВИЙ БЮДЖЕТ

Військовий бюджет затверджується і виконується під наглядом Комітету військового бюджету і формується здебільшого з асигнувань, що виділяються міністерствами оборони. Цей бюджет охоплює поточні

1 Необхідно обережно підходити до порівняння цифр, що наведені у цьому розділі, з цифрами в попередніх виданнях Довідника. Різниця може бути викликана коливаннями курсу долара.

витрати і витрати на утримання, а також капітальні витрати міжнародної військової структури, за винятком капіталовкладень у будівництво та системних інвестицій з Програми інвестицій в безпеку НАТО. Міжнародна військова структура складається з Військового комітету, Міжнародного військового штабу та підпорядкованих йому підрозділів, двох Верховних командувань НАТО (Командування об'єднаними збройними силами НАТО в Європі та в зоні Атлантичного океану), підпорядковану систему командування, управління та інформації, комітети з питань досліджень і розробок, агентства з питань тилового і матеріально-технічного забезпечення, а також Підрозділ раннього повітряного попередження і наведення НАТО.

Нині цей бюджет також використовується для покриття оперативних витрат командної структури НАТО на проведення операції з підтримання миру в Боснії та Герцеговині і у Косові. Загальний бюджет, затверджений на 2000 рік, становить приблизно 751,5 мільйона доларів США. Варто зазначити, що ця сума не включає кошти на утримання особового складу військ, оскільки ці витрати покриваються відповідними країнами. В загальному бюджеті поточні витрати на проведення відповідних операцій та їх матеріально-технічне забезпечення становлять приблизно 43% (323 мільйони доларів США); витрати на цивільних працівників - приблизно 30% (225 мільйонів доларів США); загальні адміністративні витрати - приблизно 22% (166 мільйонів доларів США); капітальні інвестиції - приблизно 5% (37,5 мільйона доларів США).

ПРОГРАМА ІНВЕСТИЦІЙ У БЕЗПЕКУ НАТО (NSIP)

Програма інвестицій у безпеку НАТО виконується під наглядом Комітету з питань інфраструктури. Щорічний обсяг внесків у Програму затверджується Північноатлантичною радою. Граничний обсяг, затверджений на 2000 рік, становить приблизно 688 мільйонів доларів США. Бюджет Програми використовується для фінансування об'єктів і обладнання, необхідних для забезпечення функціонування двох Верховних командувань НАТО, оскільки їх утримання виходить за межі вимог щодо національної оборони окремих держав. Ці кошти покривають витрати на утримання таких об'єктів і обладнання, як аеродроми, трубопроводи і місця зберігання пального, гавані, інформаційно-комунікаційні системи, радіолокаційне та навігаційне устаткування, військові штаби. Так само, як і у випадку з Військовим бюджетом, певні кошти Програми використовуються для забезпечення потреб операцій з підтримки миру, таких як СФОР та КФОР, до яких належать зв'язок, інформаційні системи, штаби місцевого рівня, системи

енергопостачання та ремонт аеродромів, залізничних та автомобільних шляхів. Програма набула нового виміру співробітництва в контексті програми “Партнерство заради миру”, започаткованої в 1994 році. Започаткована під час Вашингтонського саміту 1999 року Ініціатива з обороноздатності забезпечує додаткові напрями розвитку програми.

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ

З середини 90-х років держави - члени НАТО, усвідомлюючи необхідність вдосконалення розподілу військових ресурсів спільного фінансування, посилюють структури управління НАТО через розвиток системи “пакетів наявних ресурсів” та створення Головного управління ресурсами (ГУР), яке відповідає за управління всіма військовими ресурсами НАТО (тобто за винятком ресурсів Цивільного бюджету). Пакети наявних ресурсів визначають ресурси, що є в розпорядженні військових командувань НАТО або які необхідно їм надати для виконання певних завдань. Це основний інструмент оцінки спільних допоміжних фондів (як капітальних інвестицій, так і періодичних оперативних та експлуатаційних витрат), а також кількості цивільного і військового особового складу, необхідного для виконання конкретного завдання. Пакети наявних ресурсів розглядаються Головним управлінням ресурсами, що складається з представників країн, представників Військового комітету і Верховних командувань НАТО та голів Комітетів з питань військового бюджету, інфраструктури та особового складу збройних сил НАТО. Управління схвалює пакети наявних ресурсів з огляду на їх можливе використання і передає їх на затвердження Північноатлантичній раді. Північноатлантична рада також щорічно затверджує рекомендований Управлінням детальний Проміжний план формування ресурсів, який визначає обсяг фінансів та кількість особового складу на наступний рік, а також дає заплановані показники на наступні чотири роки. З урахуванням цих показників Комітети з питань військового бюджету, інфраструктури та особового складу оборонних сил керують підготовкою та виконанням своїх відповідних бюджетів і планів. Управління також готує щорічний звіт, який дає Північноатлантичній раді можливість контролювати адекватність розподілу ресурсів відповідно до вимог та переглядати залучення спільних військових ресурсів у контексті бюджетів спільного фінансування, що використовуються для впровадження нових аспектів політики Альянсу.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Структура управління фінансами в НАТО забезпечує остаточний контроль над витратами з боку держав-членів, які фінансують певні заходи і ґрунтується на принципі консенсусу між ними. Контроль може здійснюватись на всіх рівнях прийняття рішень шляхом використання загальних або спеціальних обмежень. Прикладом загальних обмежень є розподіл фіксованих ресурсів або граничні обсяги експлуатаційних витрат та капітальних інвестицій (за погодженням з Головним управлінням ресурсами), або кількість цивільного та військового особового складу. В межах цих показників відповідальні особи (Генеральний секретар, Верховні головнокомандувачі НАТО, інші призначені керівники установ Альянсу) мають певну свободу дій щодо формування та виконання своїх бюджетів. Спеціальні обмеження мають різні форми - від впровадження конкретних економічних заходів до тимчасового закриття кредитів певного спрямування, або обмеження кредитних операцій. Такі обмеження або контрольні заходи можуть бути передбачені умовами затвердження бюджету, або здійснюватись окремими державами в особливих випадках в процесі виконання бюджету. Затвердження відповідних бюджетів може розглядатись як використання політичних, організаційних або фінансових інструментів для втілення політики держав, що роблять відповідні внески. Ця політика трансформується відповідно до змін в міжнародній обстановці та згідно з процесом пристосування структур і завдань Альянсу до нових реалій.

Динамічний процес пристосування впродовж п'ятдесяти років існування Альянсу призвів до появи різноманітної структури управління фінансами НАТО та до її децентралізації. Жодна з установ не здійснює прямого контролю над усіма чотирма головними складовими фінансової структури організації, а саме: над Міжнародним секретаріатом (фінансується Цивільним бюджетом); міжнародною військовою структурою (фінансується Військовим бюджетом); Програмою інвестицій в безпеку; спеціальними Організаціями виробництва і матеріально-технічного забезпечення. Остання складова може бути розділена на дві групи: організації, що фінансуються відповідно до системи фінансування міжнародної військової структури, і такі, що функціонують за правилами, визначеними Північноатлантичною радою, мають свої ради директорів, фінансові комітети та чітко визначені джерела фінансування з державних коштів відповідних країн.

Управління фінансами організаційних бюджетів (Цивільного і Військового бюджетів) відрізняється від управління фінансами Програми інвестицій в безпеку. Різноманітність та децентралізація структури управління фінансами організаційних бюджетів регулюється Фінансовими

правилами, які затверджує Північноатлантична рада. Ці правила, що доповнюються правилами і процедурами, котрі пристосовують їх до конкретних вимог установ і програм НАТО, об'єднують основні принципи, на яких ґрунтується вся фінансова структура.

Правила передбачають власний бюджет для кожної установи НАТО у валюті країни перебування із визначеним курсом обміну через спільну облікову одиницю. Бюджет є щорічним і збігається з календарним роком. Він готується під керівництвом голови відповідної установи НАТО, переглядається і пропонується для затвердження, на основі консенсусу, членами фінансового комітету, що складається з представників відповідних країн, а затверджується для виконання Північноатлантичною радою. У випадках відсутності консенсусу до початку фінансового року бюджет не затверджується, а заходи фінансуються під наглядом фінансового комітету за рахунок тимчасово виділених коштів, обмежених рівнем фінансування, який було передбачено затвердженим бюджетом попереднього року. Цей режим може застосовуватись впродовж шести місяців, після чого Рада має прийняти рішення щодо затвердження бюджету або продовження терміну тимчасового фінансування. Хоча такий засіб рідко застосовується, він посилює принцип колективного міжурядового контролю над витратами, який передбачається вимогою щодо одностайного затвердження бюджету всіма відповідними державами.

Після затвердження бюджету голова відповідної установи НАТО отримує повноваження для його виконання шляхом прийняття зобов'язань щодо витрат чи витрати коштів на санкціоновані потреби. Повноваження голови установи є обмеженими згідно з Фінансовими правилами, які передбачають, наприклад, укладання контрактів на постачання товарів або послуг на основі результатів обмежених або загальних міжнародних конкурсів, або переміщення коштів з метою коригування завищених чи занижених кошторисів, що визначають обсяги фінансування. Повноваження щодо виконання бюджету можуть також обмежуватись особливою вимогою попереднього затвердження фінансових зобов'язань і витрат. Така вимога час від часу висувається Фінансовим комітетом з метою забезпечення чіткого впровадження нової політики або з метою здійснення контролю над втіленням певних складних заходів, таких як організаційна перебудова.

На той час, як бюджетні кредити мають бути надані в тому обсязі, якого потребують реальні витрати протягом фінансового року, на який вони затвержені, ліквідація зобов'язань по видатках дозволяється протягом двох наступних фінансових років.

Втілення Програми інвестицій в безпеку НАТО починається з формування пакетів наявних ресурсів. Після їх затвердження Комітет інфраструктури починає розгляд окремих проектів. Відповідальна країна (як правило, та, на території якої має реалізуватись проект) готує подання, в яке входить технічне обґрунтування, розрахунок вартості проекту, підстави для спільного фінансування і пояснення процедури конкурсу на виконання проекту. Передбачається застосування відповідної процедури проведення міжнародних конкурсів з метою забезпечення участі максимально великої кількості держав-членів. Якщо певна країна бажає організувати конкурс за правилами, що відрізняються від загальноприйнятої міжнародної процедури, вона має звернутися до Комітету інфраструктури з проханням зробити для неї виняток. Після погодження проекту з Комітетом інфраструктури відповідальна країна може починати його практичне виконання.

Система управління фінансами, яка застосовується в межах Програми інвестицій в безпеку, ґрунтується на засадах процесу міжнародного фінансового клірингу. Держави подають звіти щодо запланованих витрат на реалізацію тих проектів, за які вони відповідають. У більшості випадків обсяг цих витрат або більший, або менший, ніж узгоджений внесок певної країни в бюджет. Використання міжнародної системи фінансового клірингу дає змогу збалансувати таку невідповідність через переміщення фондів між державами. Після виконання проекту Спільна приймальна інспекція здійснює перевірку відповідності виконаних робіт затвердженому проекту. Тільки після того, як Комітет інфраструктури отримує остаточний звіт інспекції, НАТО бере на себе відповідальність за результат роботи і подальше використання відповідної структури.

Нині існує кілька рівнів фінансової звітності. Двічі на рік Міжнародний секретаріат готує для кожної країни-господаря піврічні фінансові звіти. В них звітують про ті проекти, які знаходяться у процесі виконання. Щоквартально публікуються преплатіжні відомості та платіжні відомості. Ці звіти стосуються перерахування грошей між країнами-господарями. Кожної весни готується проект видатків NSIP. У цьому звіті подаються прогнози видатків NSIP на наступні 10 років. Увага в звіті зосереджується на розміщенні ресурсів і він є основою для тієї частини середньотермінового плану ресурсів Головного управління ресурсами, що належить до NSIP. Фінансові звіти NSIP пояснюють фінансовий стан NSIP на 31 грудня кожного року і включають опис діяльності за рік, так само, як це робиться для приватних підприємств. Увага в останньому звіті зосереджена на фінансовій звітності й він слугує основою для обговорення стану NSIP на засіданнях Комітету інфраструктури.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Остаточну відповідальність за правильну підготовку і виконання бюджету певної установи НАТО несе керівник цього органу, але фінансовий контролер надає йому суттєву адміністративну допомогу. Призначення на цю посаду здійснюється Північноатлантичною радою, хоча вона має право делегувати ці повноваження відповідному фінансовому комітету. Кожен фінансовий контролер може звернутися до фінансового комітету у разі затятої незгоди з керівником установи щодо передбачуваної фінансової операції.

Фінансовий контролер має перевіряти дотримання правил виконання бюджету, застосування будь-яких контрольних заходів, затверджених фінансовим комітетом, виконання фінансових правил та пов'язаних з ними вимог і процедур. У межах внутрішнього аудиту він також має право впроваджувати такі додаткові процедури і правила контролю, які вважає доцільними для забезпечення звітності. Головним завданням фінансового контролера є забезпечення вчасного надходження від держав-членів тих коштів, які потрібні для виконання бюджету в такому обсязі, який відповідає узгодженим внескам і дає змогу уникнути накопичення надмірної кількості готівки в міжнародній скарбниці. Контролер щорічно укладає звіт про результати своєї роботи і передає його для перевірки Міжнародній раді аудиторів.

Міжнародна рада аудиторів складається з представників національних аудиторських установ. Північноатлантична рада, якій прямо підзвітна Рада аудиторів, затвердила статут, що регулює діяльність аудиторів і гарантує їх незалежність. Рада перевіряє рахунки всіх структур НАТО, зокрема фінансову діяльність організацій з питань виробництва і матеріально-технічного забезпечення, а також Програму інвестицій в безпеку НАТО. Повноваження Ради передбачають проведення не тільки фінансових перевірок, але й аудиту функціонування. Відтак її роль не обмежується забезпеченням звітності, а охоплює і здійснення контролю над управлінням фінансами в цілому.

Таблиця 2
Розподіл видатків у відсотках між країнами - членами
НАТО. ПРОГРАМА ІНВЕСТИЦІЙ У БЕЗПЕКУ НАТО

Країна - член НАТО	Розподіл видатків на 18	Розподіл видатків на 19
Бельгія	4,24	3,72
Канада	4,025	3,22
Чеська Республіка	1,0333	0,9
Данія	3,44	3
Франція	0	12,9044
Німеччина	23,135	20,254
Греція	1,05	1
Угорщина	0,7463	0,65
Ісландія	0	0
Італія	9,1	7,745
Люксембург	0,2	0,1845
Нідерланди	4,74	4,14
Норвегія	2,895	2,6
Польща	2,8474	2,48
Португалія	0,392	0,345
Іспанія	3,7793	3,2916
Туреччина	1,13	1,04
Велика Британія	11,7156	10,1925
Сполучені Штати	25,5311	22,333

Таблиця 3*
ВИДАТКИ КРАЇН - ЧЛЕНІВ НАТО НА ОБОРОНУ (1980-2000 РОКИ)
(На основі поточних цін та обмінних курсів. Грошова одиниця = мільйони)

Країна-член валюта	1980	1985	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000 (РОЗР.)
Бельгія (бельгійський франк)	115 754	144 183	155 205	131 156	131 334	131 796	133 007	136 252	140 256
Чеська Республіка (чеська корона)	//	//	//	//	//	//	//	41 167	44 022
Данія (датська корона)	9 117	13 344	16 399	17 468	17 896	18 521	19 079	19 428	19 349
Франція (французький франк)	110 514	186 715	231 911	238 432	237 375	241 103	236 226	239 488	243 936
Німеччина (німецька марка)	48 518	58 650	68 376	58 986	58 671	57 602	58 327	59 854	59 617
Греція (драхма)	96 975	321 981	612 344	1 171 377	1 343 276	1 510 684	1 724 621	1 853 189	1 981 984
Угорщина (форинт)	//	//	//	//	//	//	//	187 672	218 023
Італія (1000 Італійських лір)	7 643	17 767	28 007	31 561	36 170	38 701	40 763	43 062	4 3002
Люксембург (Люкс. Франк)	1 534	2 265	3 233	4 194	4 380	4 797	5 197	5 330	5 468
Нідерланди (голландський гульден)	10 476	12 901	13 513	12 864	13 199	13 345	13 561	14 534	14 192
Норвегія (Норв. Крона)	8 242	15 446	21 251	22 224	22 813	23 010	25 087	25 809	25 675
Польща (злотий)	//	//	//	//	//	//	//	12 599	14 065
Португалія (ескудо)	43 440	111 375	267 299	403 478	401 165	418 772	420 654	452 843	475 178
Іспанія (пезета)	350 423	674 883	922 808	1 078 751	1 091 432	1 123 046	1 124 054	1 180 075	1 266 429
Туреччина (1000 Турецьких лір)	203	1 235	13 866	302 864	611 521	1 183 327	2 289 430	4 167 636	6 998 960
Велика Британія (фунт стерлінгів)	11 593	18 301	22 287	21 439	22 330	21 612	22 551	22 548	22 823
Загалом європейські члени НАТО (долар США)	111 981	92 218	186 189	184 352	186 821	172 732	175 306	179 671	164 559
Канада (канадський долар)	5 788	10 332	13 473	12 457	11 511	10 831	11 168	12 360	11 948
США (долар США)	138 191	258 165	306 170	278 856	271 417	276 324	274 278	280 969	296 373
Загалом члени НАТО з Північної Америки (долари США)	143 141	265 731	317 717	287 933	279 860	284 146	281 806	289 288	304 441
Загалом НАТО (долари США)	255 122	357 949	503 906	472 284	466 681	456 879	457 112	468 960	468 999

Дані, наведені у таблиці 3, представляють фактично зроблені платежі, або ті, що будуть зроблені протягом фінансового року. Вони ґрунтуються на дефініції оборонних видатків, яка застосовується в НАТО. З огляду на розбіжності між нею і національними дефініціями наведені дані можуть значною мірою розбігатись з тими, що наводяться урядами країн, або зазначені у державних бюджетах. Військова допомога, яку надають деякі країни, включена у показник видатків. Дані по країнах, що отримують допомогу, не включають вартість отриманого. Видатки на науково-дослідну роботу включені у видатки на обладнання, а пенсії, що виплачуються тим, хто йде у відставку, включені у видатки на особовий склад.

Франція є членом Альянсу, але не входить в інтегровану військову структуру і не бере участі у колективному плануванні сил. Цифри щодо видатків на оборону Франції лише індикативні.

Ісландія не має збройних сил. Польща, Угорщина і Чеська Республіка вступили до Альянсу в 1999 році.

* Джерело: Фінансові та економічні дані щодо оборони НАТО, M-DPC-2(2000)107 видано 5.12.2000.

Таблиця 4
ВИДАТКИ КРАЇН - ЧЛЕНІВ НАТО НА ОБОРОНУ У ВІДСОТКАХ ВІД ВАЛОВОГО
ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ (1980 - 2000 РОКИ)
(на основі поточних цін) (в середньому)

КРАЇНА-ЧЛЕН ВАЛЮТА	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	1996	1997	1998	1999	2000 (РОЗР)
Бельгія (бельгійський франк)	3,2	2,8	2,0	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4
Чеська Республіка (чеська корона)	//	//	//	//	//	//	//	2,2	2,3
Данія (датська корона)	2,4	2,0	1,9	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5
Франція (французький франк)	4,0	3,8	3,4	2,9	3,0	2,9	2,8	2,7	2,7
Німеччина (німецька марка)	3,3	3,0	2,1	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
Греція (драхма)	5,3	5,1	4,4	4,6	4,5	4,6	4,8	4,8	4,9
Угорщина (форинт)	//	//	//	//	//	//	//	1,6	1,7
Італія (1000 італійських лір)	2,1	2,3	2,1	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9
Люксембург (люкс. франк)	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
Нідерланди (голландський гульден)	3,0	2,8	2,3	1,8	1,9	1,8	1,7	1,8	1,6
Норвегія (норв. корона)	2,7	2,9	2,8	2,2	2,2	2,1	2,3	2,2	1,9
Польща (золотий ексудо)	//	//	//	//	//	//	//	2,0	2,0
Португалія (ескудо)	2,9	2,7	2,6	2,3	2,4	2,4	2,2	2,2	2,2
Іспанія (пезета)	2,3	2,1	1,6	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Туреччина (1000 турецьких лір)	4,0	3,3	3,8	4,4	4,1	4,1	4,4	5,4	6,0
Велика Британія (фунт стерлінгів)	5,2	4,5	3,8	2,8	3,0	2,7	2,7	2,5	2,4
Загалом європейські країни - члени НАТО (долар США)	3,5	3,2	2,6	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1
Канада (канадський долар)	2,0	2,1	1,9	1,4	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2
США (долар США)	5,6	6,0	4,7	3,3	3,5	3,3	3,1	3,0	3,0
Загалом члени НАТО з Північної Америки (долари США)	5,3	5,6	4,4	3,2	3,3	3,2	3,0	2,9	2,9
Загалом НАТО (долари США)	4,5	4,5	3,5	2,7	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5